

دانشگاه پیام نور اهواز

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته زبان و ادبیات فارسی

دانشکده ی ادبیات و علوم انسانی

گروه علمی زبان و ادبیات فارسی

عنوان پایان نامه:

بررسی درون مایه‌های شعر گویشی بختیاری

استاد راهنما:

دکتر عباس قنبری عُدیوی

استاد مشاور:

دکتر مهدی کدخدای طراحی

نگارش:

مهدی کاظمی بره‌بی‌چاست

آذر ۱۳۹۰

صور تجلسه دفاع از پایان نامه دوره کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از پایان نامه دوره کارشناسی ارشد کلانم / آقای: مهدی کاظمی بره بره چایست

دانشجوی رشته زبان و ادبیات فارسی به شماره دانشجویی: ۸۸۰۰۰۲۵۰۱

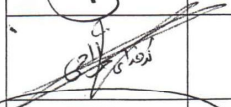

تحت عنوان: بررسی درون‌مایه‌های شعر کلاسیک بختیاری

با حضور هیات داوران در روز چهارشنبه مورخ ۱۳۹۰/۰۹/۲۳ ساعت ۹ صبح

در محل تحصیلات تکمیلی دانشگاه پیام نور استان خوزستان مرکز اهواز برگزار شد و هیات

داوران پس از بررسی، پایان نامه مذکور را شایسته نمره به عدد ۱۰۰ به

حروف نوزدهم با درجه عالی تشخیص داد

ردیف	نام و نام خانوادگی	هیات داوران	مرتبه دانشگاهی	امضاء
۱	دکتر عباس قنبری عربوی	استاد راهنما	استاد	
۲	دکتر مهدی کدخدایی طراچی	استاد مشاور	استادیار	
۳	دکتر علی مهدعلی فرورز	استاد داور		
۴	دکتر علی حسن جلیلیان	نماینده تحصیلات تکمیلی	استادیار	

تقدیم به

خانواده و همسر مهربان و دلسوزم.

و سپاس از استادان دانشمند و گرانقدری که

در این راه یاری‌گر و مددکار من بودند.

چکیده:

هر قوم و ملتی در سیر تغییر و تحولات زمان، تاریخ، فرهنگ و تمدنی برای خود ساخته است. سرزمین ایران خاستگاه اقوام مختلفی است، که سال‌ها در کنار هم زندگی کرده‌اند. بختیاری، یکی از این اقوام ایرانی است که به گواه پژوهشگران داخلی و خارجی، دارای تمدنی دیرینه، از هزاره‌های قبل از میلاد می‌باشد. به همین پشتوانه می‌توان مدعی بود که قوم بختیاری دارای فرهنگ و ادبیاتی کهن و غنی است. سیر تحول ادبیات قوم بختیاری به دو صورت شفاهی و کتبی موجود است. نوع نخست آن به علت روش زندگی مردم (دامداری و کشاورزی)، صعب العبور بودن مناطق بختیاری نشین و نبود مکتب‌خانه‌ها، به مرور زمان و شیوه‌های زندگی فراموش شده یا در حال ضعیف شدن است. با گسترش مدارس نوین و توسعه‌ی آموزش همگانی، کتابت گونه‌های مختلف ادب مردمی هم رایج شد. گردآوری و نشر ادبیات مکتوب این قوم را بیشتر می‌توان به قرن اخیر منسوب نمود. شاعران بختیاری در سده‌ی اخیر توانسته‌اند کمبودهای ناشی از نبود ابزار کتابت شعر گویشی بختیاری را جبران کنند. جریان شعر گویشی بختیاری در قرن اخیر با سروده‌های اندک بازمانده از حسین‌قلی خان ایلخانی (متخلص به سیاره) و ملای کرانی (ملا زلف علی) شروع و توسط داراب افسر بختیاری به شکوفایی درخور توجهی رسید. این جریان بعد از داراب افسر، شاعرانی چون حسین پژمان بختیاری، داراب ریسی، عبدالعلی خسروی (قایید بختیاری)، قهرمان محمدی، بیژن حسینی و... ادامه پیدا کرد.

عنوان این پایان‌نامه، «بررسی درون مایه‌های شعر گویشی بختیاری» است. در این پژوهش سعی بر آن شد که درون مایه‌های پربسامد را با مثال و مصداق بیان کنیم.

مهدی کاظمی بره‌بی چاست

آذر ۱۳۹۰

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۴	نشانه های آوایی فصل اول: کلیات
۶	۱-۱. بیان مسأله
۷	۲-۱. اهمیت و ضرورت تحقیق
۷	۳-۱. اهداف تحقیق
۷	۱-۳-۱. اهداف اصلی
۸	۲-۳-۱. اهداف جزئی
۸	۴-۱. روش تحقیق
۹	۵-۱. تازگی و نوآوری تحقیق
۹	۶-۱. پرسش و فرضیه های تحقیق
۹	۱-۶-۱. پرسش ها
۱۰	۲-۶-۱. فرضیه ها
	فصل دوم: آشنایی با قوم و ادبیات بختیاری
۱۲	۱-۲. تاریخ بختیاری
۱۴	۲-۲. جغرافیای بختیاری
۱۵	۳-۲. فرهنگ بختیاری
۱۸	۴-۲. گویش بختیاری
۲۲	۵-۲. ادبیات شفاهی بختیاری

۲۳ ۶-۲. فولکلور بختیاری

۲۶ ۷-۲. ادبیات مکتوب بختیاری

فصل سوم: دوره‌های مختلف ادبیات بختیاری

۳۳ ۱-۳. دوره‌ی اول: از آغاز شکل‌گیری قوم بختیاری تا قرن دوازدهم

۳۵ ۲-۳. دوره‌ی دوم: از قرن سیزدهم هجری تا دوره پهلوی

۳۹ ۳-۳. دوره‌ی سوم: شعر انقلاب اسلامی (تاکنون)

فصل چهارم: تحلیل و بررسی درون مایه‌های شعر گویش بختیاری

۴۶ ۱-۴. داراب افسر بختیاری

۵۶ ۱-۱-۴. اشعار دینی

۵۹ ۲-۱-۴. اشعار وطنی و سیاسی

۶۴ ۳-۱-۴. مناظره‌ها

۶۹ ۴-۱-۴. اشعار توصیفی

۷۴ ۵-۱-۴. اشعار عاشقانه

۷۴ ۶-۱-۴. استفاده از داستان‌ها و قصه‌های تاریخی

۷۷ ۷-۱-۴. بیان فرهنگ و آداب و رسوم

۸۰ ۸-۱-۴. ادبیات تعلیمی

۸۱ ۹-۱-۴. بررسی صنایع بیانی و بدیعی شعر داراب افسر بختیاری

۸۶ ۱۰-۱-۴. قالب‌های شعری داراب افسر بختیاری

۸۷ ۲-۴. حسین پژمان بختیاری

۹۱ ۳-۴. عبدالعلی خسروی

۹۳ ۱-۳-۴. اشعار توصیفی

۹۶ ۲-۳-۴. اشعار فولکلور

۱۰۱	۳-۳-۴. اشعار حماسی
۱۰۳	۴-۳-۴. اشعار دینی
۱۰۶	۵-۳-۴. اشعار وطنی و ملی
۱۱۰	۶-۳-۴. اشعار رثا
۱۱۳	۷-۳-۴. اشعار شکوه و شکایت
۱۱۵	۸-۳-۴. اشعار سیاسی
۱۱۹	۹-۳-۴. شعر انتقادی - تعلیمی
۱۲۰	۱۰-۳-۴. اشعار عاشقانه
۱۲۳	۱۱-۳-۴. جایگاه مثلها در شعر عبدالعلی خسروی
۱۲۵	۱۲-۳-۴. بررسی صورخیال در شعر عبدالعلی خسروی
۱۲۸	۴-۴. داراب ریسی
۱۳۰	۱-۴-۴. تأثیرپذیری داراب ریسی از قرآن و حدیث
۱۳۲	۲-۴-۴. اشعار دینی و مذهبی
۱۳۷	۳-۴-۴. اشعار حماسی و وطنی
۱۴۱	۴-۴-۴. اشعار سیاسی
۱۴۴	۵-۴-۴. اشعار توصیفی
۱۴۶	۶-۴-۴. اشعار مفاخره
۱۴۷	۷-۴-۴. اخلاق
۱۴۸	۸-۴-۴. فرهنگ ایلیاتی (فولکلور)
۱۵۱	۹-۴-۴. عشق
۱۵۳	۱۰-۴-۴. شکوائیه‌ها
۱۵۶	۱۱-۴-۴. مثلها در شعر داراب ریسی
۱۵۸	۱۲-۴-۴. بررسی صورخیال در شعر داراب ریسی
۱۶۱	۵-۴. قهرمان محمدی
۱۶۲	۱-۵-۴. بیان حوادث و رویدادهای تاریخی

۱۶۳	۲-۵-۴. اشعار سیاسی
۱۶۵	۳-۵-۴. اشعار شکوائیه‌ها
۱۶۷	۴-۵-۴. اشعار وصفی
۱۷۰	۵-۵-۴. اشعار وطنی
۱۷۲	۶-۵-۴. اشعار جنگ
۱۷۴	۷-۵-۴. جایگاه غم
۱۷۷	۸-۵-۴. اشعار عاشقانه
۱۷۹	۹-۵-۴. بررسی صورخیال در شعر قهرمان محمدی
۱۸۳	۶-۴. بیژن حسینی
۱۸۴	۱-۶-۴. عشق
۱۸۹	۲-۶-۴. توصیفات
۱۹۱	۳-۶-۴. بررسی صورخیال در شعر بیژن حسینی
۱۹۴	۷-۴. جواد خسروی نیا
۱۹۹	۸-۴. روشن سلیمانی
۲۰۲	۹-۴. مرید میرقاید
۲۰۴	۱۰-۴. حسین حسن زاده رهدار
۲۰۶	۱۱-۴. فریده چراغی
۲۰۸	۱۲-۴. ثریا داوودی حموله

فصل پنجم: خلاصه و نتیجه گیری

۲۱۰	۱-۵. خلاصه و نتیجه گیری
-----	-------------------------

۲۱۳	منابع و مأخذ
-----	--------------

مقدمه:

ادبیات ملت‌ها در هر شکل و قالبی، بیانگر ارزش‌ها و ویژگی‌هایی است که زندگی آن ملت بر محور آن می‌چرخد. با بررسی و نقد آثار ادبی یک ملت، نمی‌توان به ارزش‌ها و معیارها توجه نکرد؛ بلکه با بررسی آثار یک قوم می‌توان برای زندگی خوب، درس گرفت. ادبیات را از دو گذرگاه عاطفی و خردورزی مورد بررسی قرار می‌دهیم. از نظر عاطفی وقتی ما شعر یا داستان می‌خوانیم، از طریق عواطف و احساسات خود با عواطف و احساسات شاعر و نویسنده ارتباط برقرار می‌کنیم و لحظه‌های زندگی شاعر را با حوادث زندگی خود یکی می‌بینیم.

از جهت خردورزی به نقد و تحلیل اثر یا شعر می‌پردازیم. جنبه‌های مثبت و منفی آن را مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهیم. زیرا آنچه در یک اثر نوشته شده؛ حاصل تجربه، روحیات، افکار و عقاید نویسنده است که از طریق آن با بحث‌های روان‌شناختی، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی و انسان‌شناسی، می‌توان به وضعیت حاکم بر جامعه‌ی سُراینده و نویسنده‌ی اثر پی برد.

با مطالعه و بررسی آثار یک قوم نیز می‌توان به جنبه‌های هنری، زبانی و درون‌مایه‌ای رسید و با بحث در مورد جنبه‌های اساطیری، داستان‌ها و قصه‌هایی که تحت تأثیر آن‌ها یک اثر شکل گرفت، پی برد. از نظر هنری می‌توان عبارت‌ها و ابیات ارزنده را از عبارات، ابیات و تعبیرهای نادرست باز شناخت، یا این‌که از نظر محتوایی و درون‌مایه‌ای، همچنین از نظر فنون بلاغی و زیباشناختی مورد بررسی قرار داد.

آثار ادبی هر ملت، مانند آینه‌ای است که نحوه‌ی زندگی و تعاملات اجتماعی و فکر آن ملت را در آن می‌توان دید. آثار شاعران متعهد از این ویژگی بهره‌مند است. با بررسی این آثار می‌توان به

تفکر حاکم بر آثار این شاعران مثل اعتقاد به قضا و قدر، انزوا طلبی، مدح و ستایش، بی‌اعتنایی به دنیا، یا توجه به طبیعت، استفاده از نمادها (سمبل‌ها) و تصویرگری‌های مجازی نیز پی برد.

ادبیات بختیاری، چون سایر اقوام ایران زمین ریشه در فرهنگ و آداب و رسوم این قوم دارد. برای این شناخت باید با فرهنگ و تمدن این قوم که ریشه در فرهنگ تاریخی و باستانی ایران زمین دارد، آشنا شد. چرا که برای پی بردن به پیشینه و نحوه‌ی شکل‌گیری این تمدن، باید به هزاره‌های قبل از میلاد و آثار باستانی باقیمانده در پهنه‌ی منطقه‌ی بختیاری (خاک بختیاری) مراجعه کرد. بررسی سنگ نوشته‌ها، آتشکده‌ها و تمدن‌هایی که در زیر خاک نهفته است، احتیاج به یک عزم ملی و میهنی دارد که بتوان به آغاز نانوشته‌ی قوم بختیاری پی برد.

هرجا که بخواهیم از تمدن و فرهنگی که دست نخورده باقی مانده است مطلب بنویسیم یا حرف بزنیم، ناخودآگاه ذهن متوجه سرزمین بختیاری می‌شود. قومی که همواره در طول تاریخ در مواجهه با دشمنان سر تسلیم فرود نیاوردند. آنان که فرهنگ اقوام مهاجم را نپذیرفته، در جهت طرد دشمنان خود تلاش کردند. به جهت کوهستانی بودن منطقه بختیاری و دوری از اقوام مهاجم و نیز به علت قدمت و اصالت زبان، گویش‌ها و گونه‌های زبانی و واژه‌های بختیاری در عصر تهاجم فرهنگی و ظهور ملخ وار فناوری، واژه‌های بیگانه نتوانسته به نسبت دیگر مناطق، در بین گفتار و زبان مردم بختیاری راهی هرچند ساده پیدا کند و خود به خود از دایره‌ی واژگانی گویش بختیاری، حذف شده است.

گویش بختیاری ریشه در واژه‌های پارسی باستان، فارسی پهلوی، دری و اوستایی دارد. آشنایی با این زبان برای زبان شناسان و محققان علاقه‌مند به فرهنگ و تمدن بختیاری و نیز کسانی که در زمینه زبان‌های باستانی تحقیق و پژوهش می‌کنند، یک امتیاز محسوب می‌شود (ر.ک. قنبری عدیوی، ۱۳۸۱: ۲۳-۳۲).

فرهنگ و آداب و رسوم قوم بختیاری نمودی آشکار در اشعار گویشی شاعران این قوم دارد. در شعر شاعران همواره نشان از صداقت، صمیمیت، مهمان‌نوازی، عشق، جنگ‌ها و فداکاری‌های مردمان بختیاری دارد، آنان که همواره در برابر زورگویی حاکمان وقت می‌ایستادند، و هر موقع لازم می‌دیدند، وارد صحنه‌ی سیاسی می‌شدند و در جهت سرنگونی رژیم‌های حاکم تلاش می‌کردند.

شعر برخاسته از جان و دل آن‌ها بود؛ خود در بین مردم بودند، از نزدیک وقایع و حوادث را می‌دیدند و با زبانی ساده ولی تأثیرگذاری فراوان سخن خود را بیان می‌کردند.

شعر شاعران بختیاری بازتاب صدای مردم است؛ هنگامی که مورد خشم حکام جور قرار می‌گرفتند، این ادبیات پژواک اعتراض و پایداری آنان در برابر دشمنان فرهنگ و تاریخشان بوده و هست. شاعران متعهد و وطن پرست، گویی احساس وطن دوستی آن‌ها باعث می‌شد به گویش مادری خود شعر بگویند و از سرزمین خود که به آن افتخار می‌کردند، به نیکی یاد کنند و هیچ‌گاه رنج و مشقت‌های زندگی عشایری و روستایی باعث شکوه و شکایت آن‌ها نسبت به سرزمین خود نمی‌شد، بلکه ریشه‌ی همه فقر و رنج و مصیبت‌ها را حاکمان وقت می‌دانستند. کوتاه سخن این که درون مایه‌ی اشعار گویشی بختیاری، نشانگر سیمای روان شناختی قوم بختیاری است.

در کتاب‌های تذکره، شرح احوال و زندگی شاعران، در دوره‌های پهلوی و جمهوری اسلامی شاعران بسیاری، نام برده شده‌اند. از جمله علی‌رحم شایان در کتاب «پارسی سرایان بام ایران» (تا کنون سه جلد آن چاپ شده) بالغ بر ۷۹۳ شاعر را فقط در منطقه‌ی چهارمحال و بختیاری شناسایی و معرفی کرده‌اند (شایان، ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۵). اگر شاعران استان‌های شعرخیز و شاعر پرور خوزستان، اصفهان و لرستان را نیز به آن بیافزاییم، چند هزار نفر را شامل می‌گردد. این آمار نشان می‌دهد که مردم بختیاری زبان شاعری‌پیشه و شعردان هستند؛ از بررسی فرهنگ عامه و فولکلور آن‌ها نیز این نتیجه حاصل می‌شود که زندگی روستایی، عشایری و طبیعت خودش شاعر می‌پروراند.

حال سخن این است که از میان چند هزار شاعر چند تن را می‌توان نماینده‌ی این قوم معرفی کرد؟ شاید بدون تعارف بگوییم که چندین رساله باید به این حوزه اختصاص یابد؛ برای هر حوزه، قالب، منطقه، استان و... باید یک پایان‌نامه‌ی جداگانه نوشت؛ لذا در همین مقدمه اشاره کنیم که نیامدن نام هزاران شاعر برجسته و شایسته، ذره‌ای از ارزش کار آن عزیزان کم نمی‌کند، ولی در یک پایان‌نامه نمی‌توان حق کامل همین چند تن شاعر ارجمندی را که انتخاب کرده ایم نیز ادا کرد.

نشانه‌های آوایی

مثال		واکه‌ها		
ابر	abr	ا	=	a
آب	âb	آ	=	â
اُردو	ordu	اُ	=	o
او(سوم شخص)	u	اُو	=	u
اسم	esm	اِ	=	e
ایل	il	ای (ئی)	=	i

مثال		همخوان			مثال		همخوان		
فیل	fil	ف	=	f	بز	boz	ب	=	b
قورباغه	qurbâqe	ق + غ	=	q	پر	par	پ	=	P
کار	kâr	ک	=	k	تر	tar	ت + ط	=	t
گرم	garm	گ	=	g	سر	sar	س + ث + ص	=	s
لال	lâl	ل	=	l	جان	jân	ج	=	j
مو	mu	م	=	m	چون	čun	چ	=	č
نان	nân	ن	=	n	خون	xun	خ	=	x
ورد	verd	و	=	v	دَر	dar	د	=	d
هار / حال	hâl, hâr	ح + ه	=	h	روز	ruz	ر	=	r
یار	yâr	ی	=	y	زور	zur	ز + ذ + ض + ظ	=	z
معما	mo?amâ	ع + ا	=	?	ژاله	žâle	ژ	=	ž

فصل اوّل: کلیّات

۱-۱. بیان مسأله

۱-۲. اهمّیت و ضرورت تحقیق

۱-۳. اهداف تحقیق

۱-۴. روش تحقیق

۱-۵. تازگی و نوآوری تحقیق

۱-۶. پرسش و فرضیه‌های تحقیق

۱-۱. بیان مسأله:

ادبیات هر ملّتی آینه شناخت آن ملّت است. آرمان‌ها، خواسته‌ها، بینش و افکار یک ملّت در گونه‌ها و متن‌های متنوع ادبیات آن نهفته است. بدون بررسی ادبیات یک ملّت، نمی‌توان شناخت و درک درستی از آن ملّت به دست آورد. زبان شعر، زبانی گویا و رساست، که با بیانی هنری نیازها و خواسته‌های ملّتی را بیان می‌کند. هر قوم و ملّتی بدون وجود شاعران و هنرمندانش، ملّتی بدون شناسنامه است، چون که هویت اصلی خود را گم کرده و در تاریخ چونان غریبی سرگشته و گمشده است.

ادبیات و گویش بختیاری گنجینه‌ای از افکار و قریح، خواسته‌ها و آرزوهایی است که به زبان هنرمندان و شاعران بختیاری ثبت شده و به نسل‌های بعد، انتقال می‌یابد. بر همین اساس جدا از ساختار و قالب‌های شعری گویش بختیاری، درصدد هستیم که محتوا، درون مایه و مضمون‌های به کار رفته در شعر شاعران گویش بختیاری را با روی کردی علمی، سبک شناسانه و با نگرش ادبی و زیباشناسی، بررسی و به تبع آن شناخت بیشتری از شعر گویشی بختیاری پیدا کنیم.

این قوم که یکی از اصیل‌ترین اقوام ایران زمین و دارای فرهنگ و دین یکتاپرستی است، باورهای اجتماعی خاصّ به خود دارد. به سبب اقلیم، سازمان اجتماعی، نظام درونی و تشکیلات منسجم قومی، در طول قرن‌های گذشته و تهاجم بیگانگان توانست دست نخورده باقی بماند. دفاع جانانه‌ی این مردم از کیان جغرافیایی و معنوی سرزمین ایران، از دوران کهن تا کنون، سندی موثّق بر توانایی‌های متعدد بختیاریان است.

در این پایان‌نامه سعی کرده‌ام به بررسی آثار سرآمدان شعر گویشی بختیاری و چهره‌های صاحب سبک، به ویژه داراب افسر، حسین پژمان بختیاری، عبدالعلی خسروی، داراب ریسی،

قهرمان محمدی و بیژن حسینی، جواد خسروی نیا و تنی چند از شاعران بومی سُرا پیردازم، تا ضمن بررسی محتوایی و درون مایه‌ای اشعار آن‌ها به کارکردهای آن نیز پی ببریم.

۱-۲. اهمیت و ضرورت تحقیق:

ادبیات کشور بزرگ ایران، چون جورجین (پازلی) متشکل از ادبیات اقوام با گویش‌های مختلف است. وجود اقوام و گویش‌های ایرانی، باعث شده که فرهنگ و ادبیات ایران مسیر رشد و شکوفایی را طی کند و به غنی‌ترین ادبیات در عرصه‌ی جهانی تبدیل شود. وجود شاعران طراز اول و استوانه‌های شعر و ادب ایران، مثل خواجه حافظ شیرازی، شیخ سعدی، مولوی بلخی، نظامی گنجه‌ای، سنایی غزنوی، هر کدام در دوره‌ای از تاریخ سرآمد عصر خود بودند و شعر فارسی همچنان به وجود آن‌ها به خود می‌بالد. در عرصه‌ی قومی و گویشی نیز شاعران و هنرمندانی هستند که جایگاه آن‌ها در انتقال فرهنگ قومی و گویشی اقوام ایرانی کمتر از شاعران زبان فارسی نیست و به تعبیری کاری بسیار ارزنده انجام می‌دهند.

گویش و ادبیات بختیاری یکی از اصیل‌ترین گونه‌های ادب فارسی به شمار می‌آید. دیرینگی و اصالت‌مندی این زبان و گویش به گونه‌ای است که گویش بختیاری در شمار گویش‌های مورد توجه محققان و پژوهش‌گران داخلی و خارجی قرار گرفته است. ادبیات منظوم و منثور بختیاری دربرگیرنده تاریخ، فرهنگ و هنر پاره‌ای از ایران زمین است که در ادبیات منظوم و منثور فارسی به آن کمتر توجه شده است. بر همین اساس در این پایان‌نامه به دنبال آن هستیم که اساسی‌ترین و برجسته‌ترین اشعار گویشی شاعران بختیاری را بررسی کرده و درون مایه‌های آن‌ها را براساس شیوه‌ی علمی نقد، تحلیل، دسته‌بندی و مصداق‌یابی نماییم.

۱-۳. اهداف تحقیق:

این پایان‌نامه چون هر پژوهش دیگر بر مبنای هدف یا اهدافی استوار است که محقق آن را دنبال می‌کند. این تحقیق یک هدف اصلی و چند هدف فرعی دارد که به شرح زیر بیان می‌شود:

۱-۳-۱. اهداف اصلی:

هر نویسنده و محقق علاقه‌مند به تحقیق در موضوعات مختلف، لازم است شناخت کافی از پیشینه چهارچوب اصلی کار خود داشته باشد. در زمینه‌ی فرهنگ و ادبیات گویشی علاقه‌مندان و محققان خاص خود را می‌طلبند که باید با تمام جوانب فرهنگی و گویشی یک قوم آشنا باشد. هدف از ارایه این پایان نامه، جدای از ساختار و ظاهر قالب‌های شعری، سعی می‌شود به محتوا و مضمون آثار شاعران و نیز شناخت جامعه شناختی و روان شناختی ادبیات قوم بختیاری با مراجعه، تحلیل و تعمق در ادبیات این قوم، پرداخته شود. هم چنین سعی می‌شود آداب و رسوم، نوع نگرش شاعران به جهان و طبیعت پیرامون خود، تأثیرپذیری آن‌ها از شعر فارسی و نیز جایگاه مضمون‌هایی مثل عشق، عرفان، سیاست، اخلاق و وطن پرستی بررسی شود.

۱-۳-۲. اهداف جزئی:

در این پایان نامه جدای از این که وظیفه هر محقق خدمت به فرهنگ و آیین خود است، می‌تواند منبعی برای آشنایی با شعر و محتوای ادبیات منظوم بختیاری باشد و برای محققان و دانشجویان مفید واقع شود. با تکمیل و تدوین آن اهداف زیر نیز به دست می‌آید:

- جمع آوری بخشی از اشعار برتر گویشی؛
- آشنایی خوانندگان با شعرا و سرایندگان نام‌آور بختیاری؛
- ثبت واژگان اصیل گویش بختیاری؛
- بررسی دوره‌های مختلف شعر گویشی بختیاری؛
- بررسی سبک شناسانه و متن پژوهی شعر گویشی بختیاری؛
- تحلیل ادبی و زیباشناختی شعر سرایندگان بختیاری؛
- مطالعه‌ی دانشگاهی نمونه‌ای از شعر گویشی ایران زمین.

۱-۴. روش تحقیق:

روش و ابزار گردآوری اطلاعات براساس شیوه‌ی کتاب‌خانه‌ای، برگه‌نویسی، دسته بندی و تحلیل اطلاعات است. همچنین در مواردی که اسناد و نوشته‌های مکتوب نباشد، از ادب شفاهی،

مصاحبه و کار میدانی استفاده می‌شود. پس از جمع‌آوری و دسته‌بندی متن‌های گردآوری شده درون مایه‌ها را براساس بسامدها استخراج و دسته‌بندی و مصداق‌یابی می‌کنیم. بررسی این اثر با روش سبک‌شناسی بر مبنای خصوصیت‌های زبانی، ادبی و فکری انجام می‌شود. برای بررسی و تحلیل درون مایه‌های اشعار از روش و سبک سیروس شمیسا در سبک‌شناسی بهره برده‌ام.

۱-۵. تازگی و نوآوری تحقیق:

در آثار مکتوب و نوشته‌های متعددی که در زمینه‌های شعر و ادبیات فولکلور بختیاری نگارش شده است، کمتر به صورت یک مجموعه‌ی کامل که بتواند درون مایه و تجزیه و تحلیل محتوایی از اشعار گویشی بختیاری داشته باشد، پرداخته شده است. لذا در این پایان‌نامه به صورت اختصاصی به درون مایه‌های اشعار گویش بختیاری در این سطح (پژوهش دانشگاهی و پایان‌نامه) پرداخته می‌شود. هر چند بررسی عمیق این اشعار کار بسیار سختی است، زیرا اشعار گویشی بختیاری محتوا و درون مایه‌های زیادی دارد که در یک اثر نمی‌گنجد، این امر برخاسته از نوع زندگی عشایری و سنتی آنان است. در نظر داریم که بسامدها را مورد توجه قرار دهیم. این رساله با تحلیل موضوعی و درون مایه، از نظرگاه کیفی و کمی (چندی و چگونگی) در نوع خود اثری جدید و کم‌نظیر خواهد بود.

بررسی جایگاه هر کدام از سرآمدان ادبیات بختیاری، نقش آن‌ها در ایجاد دوره‌های خاص در شعر گویشی در نظر است که به ویژگی‌های سبکی، ادبی، فکری و زبانی آثار آن‌ها پردازیم و اشعار پربسامد با مضمون‌های اخلاقی، اجتماعی و دینی، سیاسی، عاشقانه و... را بررسی کنیم و به تحلیل‌هایی برسیم.

۱-۶. پرسش و فرضیه‌های تحقیق:

این تحقیق بر اساس پرسش‌ها و فرضیه‌های زیر بنیان نهاده شده است :

۱-۶-۱. پرسش‌ها:

- آیا شاعران بختیاری از اوضاع حاکم بر شعر زبان فارسی تأثیر پذیرفته‌اند؟
- چه درون مایه‌های مهمی در شعر گویشی بختیاری بیشتر مورد توجه است؟
- آیا شعر گویشی بختیاری آیینی آداب و رسوم و آرمان‌های قوم بختیاری می‌باشد؟
- آیا محتوا و درون مایه‌های اشعار بختیاری، سادگی، بسی آلیشی، پاکی رفتار و فکر قوم بختیاری را آشکار می‌کنند؟
- با شناخت اشعار گویشی چه تحقیقات مردم شناسی و قوم نگاری می‌تواند صورت پذیرد؟
- چه نتایج و فوایدی از استخراج درون مایه‌های اشعار گویشی بختیاری عاید علاقه مندان و به خصوص دانشجویان می‌شود؟

۱-۶-۲. فرضیه‌ها:

- آداب و رسوم مردم بختیاری در شعر شاعران بختیاری کاملاً مشهود است.
- افکار، عقاید و آرمان‌های مردم سرزمین بختیاری در شعر گویشی بختیاری تأثیر گذار بوده است.
- سادگی، صراحت، انس با طبیعت، وطن پرستی و توجه به مسایل ذاتی خاص مردم بختیاری از درون مایه‌های شعر گویشی بختیاری است.
- عشق و عاشقی به طبیعی‌ترین شکل، در شعر شاعران گویشی بختیاری نمودار شده است.
- اشعار گویش بختیاری دارای درون مایه‌های اجتماعی هستند.
- اشعار گویش بختیاری دارای درون مایه‌های مذهبی، دینی هستند.
- اشعار گویش بختیاری دارای درون مایه‌های سیاسی، اقتصادی هستند.

فصل دوم: آشنایی با قوم و ادبیات بختیاری

- ۱-۲. تاریخ بختیاری
- ۲-۲. جغرافیای بختیاری
- ۳-۲. فرهنگ بختیاری
- ۴-۲. گویش بختیاری
- ۵-۲. ادبیات شفاهی بختیاری
- ۶-۲. فولکلور بختیاری
- ۷-۲. ادبیات مکتوب بختیاری